

PEYGAMBER EFENDİMİZİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

el-Hamdülillâhirabbi'l-âlemîn. Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn. Ve's-salâtü ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn.

Eyyühe'l-ihvân. Enne efdale'l-kitâbü kitâbullâh ve enne efdale'l-hedyi hedyü Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem. Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ. Ve külle muhdesin bid'ah. Ve külle bid'atin dalâleh. Ve külle dalâletin fi'n-nâr. Ve bi's-senedili muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem.

Hep beraber salât u selâm okuyalım:

Allahümme salli alâ seyyîdinâ Muhammedin innebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim.

Allahümme salli alâ seyyîdinâ Muhammedin innebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim.

Allahümme salli alâ seyyîdinâ Muhammedin innebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahibihî ve sellim.

a. Peygamberimizin Tercihleri Ve Alışkanlıkları

«كَانَ يُحِبُّ التَّيَّامُنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي طُهُورِهِ، وَتَنَعَّلُهُ،

وَتَرَجَّلُهُ، وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ. حم، خ، م، د، ت، ن، ه، عن

عَائِشَةَ.»

Kâne yuhibbü't-teyâmüne mestetâa fî tuhûrihî ve tena'ulihî ve teraccülihî ve fî şe'nihî küllihî.

Revâhü Ahmed b. Hanbel, Buhârî, Müslim, Ebû Davud, Tirmizî, Neseî, İbn Mâce an Âişe radiyallahu anhâ.

Sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hâllerinden kısacık bahsedelim:

Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* -tenâsüb-i endam tabir ederiz- hiç lekesiz, tam bir vücuda sahip idiler. Her tarafı birbirine uygun bir vücuda sahip idiler. Mübarek alınları geniş, kaşları açık, kirpikleri gayet

uzun, gözlerinin siyahı gayet siyah idi. Mübarek boğaz altından göbeğine kadar bir saç sırası -bazı erkeklerimizde de görülür- göğüslerini gırtlaktan aşağıya doğru ikiye ayırır. Göğüsleri geniş, elleri geniş, pazıları geniş, ayakları geniş. Ayaklarının altı düztaban değil, ortası yere basmaz değil de çukur idi. Renkleri siyah Araplar'ın siyahı gibi siyah değil, beyaz kısmından da değil, kırmızı kısmından da değil; kırmızıyla beyazı birbirine karışmış, gayet güzel, buğday rengi dediğimiz en latif renk ile renkli idiler.

Tarif edenler onu çok güzel tarif ederler. Adeta süzölmüş bir gümüşün parlamışı gibi vücûd-ı şerîfleri parlardı. Toprak, kum üzerine basınca ayakları iz etmez; mermere basınca ayakları mermerde yer ederdi. Vücûd-ı saâdetlerinin gölgesi de olmazdı. *Mevlîd* sahibi de güzel belirtmiştir, çünkü vücutları nur idi. Allah cümlemizi şefaatine erdirdin.

Mübarek sırtlarında da peygamberlik alâmeti olan mühür vardı. Bir güvercin yumurtası kadar, kabarık et, üzeri de ince tüylerle örtölmüş. *Lâ ilâhe illallah Muhammedü'r-rasûlullah*, diye de üzerinde yazılı olduğu, Hz.

Ali Efendimiz'in çıkardığı bir levha ile bize kadar gelmiştir.

Bazı insanlar nedense, Allah'ın lütfu, rüyalarında çok görürler. Kimisi şöyle görür kimisi böyle görür.

Sakalları gayet geniş, toplu ve siyah idi. Siyahın içerisinde yirmi, bazı rivayetlerde yirmi bir kadar beyaz kıl bulunurdu.

Sallallahu aleyhi ve sellem'in hâllerinden bahsederken diyor ki;

“Sağı severlerdi, güçleri yettikleri müdetçe her şeyi sağdan yaparlardı.”

Meselâ, abdest alırken sağdan başlar, ibriği sağ eline alır. Ayakkabısını giyeceği vakit de sağ ayakkabısını önce giyer. Camiye girerken evvela sağ ayağıyla girer. Evinden, cami-den çıkarken sol ayağıyla çıkar, sağ ayağını ikinci olarak atar. Taranacağı vakitte saçını, kaşını, sakalını evvela sağ taraftan tarar; sonra sol taraflarını tararlarmış.

Ve fî şe'nihî küllihî.

Her işlerinde sağı takdim ederler, evvela sağı yaparlar, sonra da sol tarafını yaparlarmış.

«كَانَ يُحِبُّ أَنْ يُخْرَجَ إِذَا غَزَا يَوْمَ الْخَمِيسِ. حَم، خ،

عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ.»

Kâne yühıbbü en yahruce izâ ğazâ yevme'l-hamîsi.

“Gazâyâ çıkacakları vakit, perşembe gününü seçerlerdi.”

Perşembe günü gazâyâ çıkmayı severlermiş ki bugünde çıkılan gazâlardan ganimet, galibiyet elde edilirmiş.

«كَانَ يُحِبُّ أَنْ يُفْطِرَ عَلَى ثَلَاثِ تَمَرَاتٍ، أَوْ شَيْءٍ لَمْ

تُصِبَهُ النَّارُ. ع، عَنْ أَنَسٍ.»

Kâne yühıbbü en yüftıra alâ selâsi temerâtin ev şey'in lem tûsıbhü'n-nâru.

“Ramazanlarda veyahut oruçlu bulunduğu günlerde, ancak üç hurma ile iftar eder yahut hurma olmazsa ateşin değmediği -üzüm, zeytin gibi veyahut buna benzer- şeylerle iftar ederlermiş.”

Ki bizim de öyle yapmamız lâzım geldiğini anlıyoruz.

Bazı iftarlarda iftar edilsin diyerek helva getirirler, ekmek getirirler. Tabii onların her ikisi de pişirilerek yapılmış şeylerdir. Bunlar-dansa su sadedir, mesela tuz sadedir; zeytin öyledir, üzüm öyledir. Üzümün yaşı veya kuru-su olabilir; yaşı her zaman bulunmayabilir.

«كَانَ يُحِبُّ الْحُلُوءَ وَالْعَسَلَ. خ، م، د، ت، ه، ن، عَنْ

عَائِشَةَ.»

Kâne yühibbü'l-halvâ'e ve'l-asele.

“Helvayı ve balı severlermiş.”

Mübarek, bunu sevmeleri sıhhate en çok yararlı şey bal olduğundan, balın ustası da arı olduğundan; arıya da balı yapması Allahu Teâlâ'nın ona gizliden verdiği bir ilimledir. Var mıdır bugün bir sanatkâr ki o karanlık yerde o hendeseyi hiç bozmadan yapabilsin de onun içini de en güzel leziz balla doldurabilsin? Bu Allahu Teâlâ'nın ilham ettiği -vahiy diyor ya- vahyettiği bir şeydir.

Vahyin nevîleri var. Peygamber'e vahye-di-yordu, bizim irşadımız için. Arıya da vahyi, o balı yapabilmenin esbabını ona öğretmiş. Arı

kimden öğrenecek onu, hocası kim arının? Biz mektebe gitmesek bir şey öğrenemiyoruz. Fakat o ne mektep görüyor ne medrese görüyor ama en güzel tatlıyı da o yapıyor. Birçok dertlere deva, hastalara şifa baldır. Onun için balı yemekten hiç kaçınmayınız. Elhamdülillah, o da memleketimizde boldur.

Arının bir iğnesi var ya, iğnesinde bile şifa var. Onun iğnesi romatizmalıları sokunca onların romatizmalarını da dindiriyor.

«كَانَ يُحِبُّ الْعَرَّاجِينَ، وَلَا يَزَالُ فِي يَدِهِ مِنْهَا. حم، د،

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ»

Kâne yühubbü'l-arâcîne ve lâ yezâlû fî yedehi minhâ.

Nasıl üzümlerin salkımları varsa hurmaların da salkımları var. Hurmaların salkımlarını bu sefer gördük elhamdülillah; çok da güzel oluyor. Daha sarımsı bir renkte, taze taze. Lezzeti de çok mayhoşumsu bir tatta. *Sallallahu aleyhi ve sellem*'in evinde bir salkım bulunurmuş, ara sıra koparır koparır yerlermiş.

Yühıbbü'l-arâcîne. “Hurma salkımını severlermiş.” *Ve lâ yezâlü fî yedeıııııııı.* “On-
dan daima -vaktinde tabii- elinde bulundurur-
larmış.”

«كَانَ يُحِبُّ مِنَ الْفَاكِهَةِ الْعِنَبَ وَالْبَطِيخَ. أَبُو نُعَيْمٍ

فِي «الطَّبِّ»، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ يَزِيدَ الْعُبَيْسِيِّ.»

Kâne yühıbbü mine'l-fâkiheti'l-ınebe
ve'l-bittîha.

Üzümle karpuzu da severlermiş. Üzüm,
meyvelerden en tatlı bir şeydir; hararet yapar.
Karpuz da serinlik yapar. İkisini birbirine ka-
rıştırınca vücutta tatlı bir şey olur.

«كَانَ يُحِبُّ الزُّبْدَ وَالتَّمْرَ. د، ه عَنْ ابْنِ بُسْرِ.»

Kâne yühıbbü'z-zübde ve't-temra.

Zübd, yağ. İnekten olan yağ, bir de hur-
mayı yine sevdiklerini Hz. İbn Busîr'den riva-
yet etmişler.

«كَانَ يُحِبُّ الْقِثَاءَ. ط، عَنْ الرَّبِيعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ.»

Kâne yühıbbü'l-kıssâe

Hıyarı da severlermiş. Hıyarın meziyetlerindenendir ki; “Midedeki harareti giderir, mideye serinlik verir.” demişler.

«كَانَ يُحِبُّ هَذِهِ السُّورَةَ: ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾»

حم، عَنْ عَلِيٍّ»

Kâne yühibbü hâzihi's-sûrate sebbihi'sme rabbike'l-a'lâ.

“Bayram namazlarında bu sûreyi okurlardı.”

Birinci rekâтта *Sebbihisme*'yi, ikinci rekâтта *He'l-etâke* sûresini okurlardı. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ı tesbih, noksan sıfatlardan tenzih etmenin fazâilini beyan etmek üzeredir.

﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى﴾

*Sebbihi'sme rabbike'l a'lellezî haleka fe sevvâ.*¹ “Rabbinin o yüce adını tesbih ve tenzih et ki O, her şeyi yaratıp düzenine koyandır.”

---

¹ 87/ A'lâ, 1-2

Şu hilkati bize kim veriyor? Şu hilkatin neresinde bir eksiklik, neresinde bir bozukluk görülür? Bunu halkeden ne güzel tasvir etmiş! Kaşı yerinde, gözü yerinde, her şeyi yerinde. “Bu şurada olsaydı...” denecek bir tarafı yok. Bu güzel sureti tasvir eden Hz. Allah, tam yakışır bir şekilde, her şeyiyle en güzel bir surette yarattı. Bunu tenzih etmeyeceksin de kimi tenzih edeceksin?

«كَانَ يَحْتَجِمُ خ، م، عَنْ أَنَسٍ»

Kâne yahtecimü.

“Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hacamat olurlardı.”

Bâhusus orası sıcak memleket. Sıcak memlekette kan biraz fazla geldi miydi insanlarda bazı rahatsızlıklara sebep olur. Onun için o sıcak mevsimlerden evvel bir kan aldırma yaparlarmış.

«كَانَ يَحْتَجِمُ عَلَى هَامَتِهِ وَبَيْنَ كَتِفَيْهِ، وَيَقُولُ: مَنْ

أَهْرَاقَ مِنْ هَذِهِ الدِّمَاءِ فَلَا يَضُرُّهُ أَنْ لَا يَتَدَاوَى

بِشَيْءٍ لِشَيْءٍ. د، ه عَنْ أَبِي كَبْشَةَ.»

Kâne yahtecimü alâ hâmetihi ve beyne ketifeyhi ve yekûlu men ehrâka min hezihi'd-demâi fe lâ yedurruhu en lâ yetedâvâ bi-şey'in li-şey'in.

Kâne yahtecimü alâ hâmetihi beyne ketfeyhi. “Ekseriyetle de bu kan aldırılmayı başlarından yaptırıyorlarmış.” *Beyne ketfeyh.* “Bazen de iki küreğin arasından aldırıyorlarmış.”

«كَانَ يَحْتَجِمُ فِي رَأْسِهِ وَيُسَمِّيهَا أُمَّ مُغِيثٍ. خَط، عَنِ

ابْنِ عُمَرَ.»

Kâne yahtecimü fî ra'sihi ve yüsemmihâ ümme müğîsin.

Kâne yahtecimü fî re'sihî.

Yine başlarından ki başın arkasında bir çukur var, oradan değil de üstten veyahut üstün

öne yakın kısımlarından aldırılmalıdır. O arkadaki çukurluk yerden aldırılırsa unutkanlık îras eder, derler.

b. Peygamberimizin Konuşma Tarzı Ve Üslubu

«كَانَ يَحْتَجِمُ فِي الْأَخْدَعَيْنِ وَالْكَاهِلِ، وَكَانَ يَحْتَجِمُ

لِسَبْعَ عَشْرَةَ، وَتِسْعَ عَشْرَةَ، وَإِحْدَى وَعِشْرِينَ. ت، ك،

عَنْ أَنَسٍ؛ طَب، ك، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.»

Kâne yahtecimü fi'l-ahde ayni ve'l-kâhili ve kâne yahtecimü li-seb'a aşraten ve tis'a aşraten ve ihdâ ve ısrîne.

Kâne yahtecimü fi'l-ahde ayni ve'l-kâhili. “Bu boyunlarının yanlarından da kan aldirdıkları rivayet edilmiş.”

Ve kâne yahtecimü li-seb'a aşraten e tis'a aşraten ve ihdâ ve ısrîne. “Ekseriyetle ayın on yedinci günü, on dokuzuncu günü ve yahut yirmi birinci günlerinde hacamat olmayı severlermiş ve öyle olurlarmış.”

Bu tek günlerde -17, 19 ve 21. günlerde olan hacamatlar daha şifalı oluyor demişler.

Peygamberimiz de bugünlerde olduğundan, bizim de hacamat olacağımızda bugünleri seçmemizi daha âlâ söylerler. Sonra, bazı günlerin hacamatları da zararlı olabilir, derler.

«كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَخْصَاهُ. خ، م، د، عَنْ

عَائِشَةَ.»

Kâne yühaddisü hadîsen lev addehu'l-âddü le-ehsâhu.

“Konuşurlarken, gayet güzel ve fasih konuşurlardı.”

Ümmî idi; ümmî olmasıyla beraber gayet veciz, kısa ve çok mânaları taşıyan kelimelerle konuşurlardı. Konuşurlarken, gayet ağır ağır, tane tane konuşurlar ve karşıdaki insan isterse konuştuğu sözlerin kaç tane kelimedenden ve kaç harften ibaret olduğunu sayabilecek derecede idi. Herkesin hâline göre; bazen bir cümleyi üç kere tekrar etmek de âdetlerindenmiş ki; anlaşılmayan bir şey kalmasın. Zaten o bir kere söylediğinde yine anlamayan kalmazmış. Bizimki gibi lafı kılıklara sokarak söylemezler

de; analardan kalma dili herkes nasıl anlıyorsa o suretle söylediği için konuşmasını anlamayan kimse kalmazmış.

«كَانَ يَحْفَى شَارِبَهُ. طَب، عَنْ أُمِّ عَيَّاشٍ مَوْلَاتِهِ.»

Kâne yahfî şâribehû.

“Bıyıklarının güzel tutarlarmış.”

Yani uzatma ve kalın tutma değil de oldukça mübalağa ile bıyıklarının kısaltırlarmış.

Sakal hakkında ve bıyık hakkında Türkçe’de de birçok eser yazılmıştır eski lisanslar üzerinde de yazılmıştır. Sakal kazıyanlarıki şöyle-böyledir ama İmâm-ı Mâlik; “Bıyığı kazıyanları tevbe edinceye kadar dövme!” demiş.

«كَانَ يَحْلِفُ: لَا وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ. حَم، خ، ت، ن، عَنِ

ابْنِ عُمَرَ.»

Kâne yahlifü lâ ve mukallibu’l-kulûb.

Yemin edecekleri vakitte *lâ* bundan ibaret, “Kalbleri çeviren Allah’ın hakkı için...” diyerek bazen böyle de yemin ederlermiş. Oradaki *vav*’a, *kasem vav*’ı diyorlar.

«كَانَ يَحْمِلُ مَاءَ زَمْزَمَ ت، ك، عَنْ عَائِشَةَ.»

Kâne yahmilü mâe zemzeme.

Mekke-i Mükەرreme’ye gittikleri vakitte oradan hediye olarak evlerine zemzem getirirlermiş. Bizim de bugün âdetimizdir. Oradan getirilen en tatlı hediye kardeşler için zemzemdır.

Bakın ne kadar hayret edilecek bir şeydir ki yağmurlar yağmış, Mekke-i Mükەرreme’nin içi bir metre kadar su dolmuş. Zemzem kuyusu da tabii o suyun içinde kalmış. Kaldıktan sonra motorları getirmişler, suları atmışlar. Fakat o zemzem kuyusuna hariçten karışan çok öteberi sular var. Bu kaç defadır görülmektedir ki zemzem tabiatıyla kaynıyor ve o pis suları dışarı atmayınca kaynaması kesilmiyor. Suları dışarıya atıyor, içerisi saf kaldıktan sonra kendi seviyesine o zaman çekiliyor.

«كَانَ يَخْرُجُ إِلَى الْعِيدِ مَاشِيًا، وَيَرْجِعُ مَاشِيًا. ه عَنْ

ابْنِ عُمَرَ.»

Kâne yahrucu ile'l-ıydi mâşiyen ve yerciu mâşiyen.

“Bayram namazlarını sahralarda kılarlar ve sahralara giderken de gelirken de yayan gider yayan gelirmiş. Gidişi bir taraftansa gelişi başka yoldan olurmuş. Aynı yoldan gidip gelme yapmazlarmış.”

«كَانَ يَخْرُجُ إِلَى الْعِيدَيْنِ مَاشِيًا، وَيُصَلِّي بِغَيْرِ أَذَانٍ

وَلَا إِقَامَةٍ، ثُمَّ يَرْجِعُ مَاشِيًا فِي طَرِيقِ آخَرَ. ه عَنْ

أَبِي رَافِعٍ.»

Kâne yahrucü ile'l-ıydeyni mâşiyen ve yüsalli bi-ğayri âzânin ve lâ ikâmetin. Sümme yerciu mâşiyen fî tarîkın âhire.

An Ebî Râfi'.

Kâne yahrucü ile'l-ıydeyni mâşiyen ve yüsalli bi-ğayri âzânin ve lâ ikâmetin. “Bayram namazlarına giderken yürüyerek giderler,

Bayram namazını ezansız ve ikametsiz kılarlar-
mış.” *Sümme yerciu mâşiyen fî tarîkın âhire.*
“Dönerken de hâne-i saâdetlerine başka yol-
dan dönerlermiş.”

«كَانَ يَخْرُجُ فِي الْعِيدَيْنِ رَافِعًا صَوْتَهُ بِالتَّهْلِيلِ
وَالتَّكْبِيرِ. هَب، عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

*Kâne yahrucü fi'l-ıydeyni râfian savtehu
bi't-tehlîli ve't-tekbîri.*

“Bayrama giderken de sesini çıkararak
sesli olarak *lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah,
lâ ilâhe illallah...* sonra, *Allahu ekber, Allahu
ekber.* diyerek tehlil ve tekbirlerle na-
mazgâhına gidermiş.”

«كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا، وَيَجْلِسُ بَيْنَ الْخُطْبَتَيْنِ، وَيَقْرَأُ
آيَاتٍ، وَيَذَكِّرُ النَّاسَ. حَم، م، د، ن، ه عَنِ جَابِرِ بْنِ
سَمْرَةَ.»

*Kâne yahtübü kâimen ve yeclisü beyne'l-
hutbeteyni ve yakraü âyâtin ve yüzekkeru'n-
nâse.*

Kâne yahtübü kâimen. “Hutbe okurken ayakta dikilerek okurlarmış.” *Ve yeclisü beyne’l-hutbeteyni.* “İki hutbe arasında oturur, biraz istirahat ederlermiş.”

Ki bugün bizim yaptığımız şekildir. Fakat;
Ve yakraü âyâtin ve yüzekkerü’n-nâse.
“Oturduğu vakitte bir sûre-i İhlâs, bir *Kul huvallâhü ehad* okunacak kadar; birkaç âyet okunacak kadar otururlarmış. Orada nâsa vaaz ederlermiş.”

Cennetten cehennemden, âhiretten, mesûliyetten bahsederler; hayat-ı dünyanın ve hayat-ı âhiretin icapları neyse onları söylerlermiş.

«كَانَ يَخْطُبُ بِـ ﴿ق﴾ كُلِّ جُمُعَةٍ. د. عَنِ بِنْتِ الْحَارِثِ

بْنِ النُّعْمَانَ»

Kâne yahtübü bi-kâf külle cümüatin.

Her cuma hutbeden sonra namazı kılarken Kâf sûresini -Kur’an’da Sûre-i Kâf diye bir sûre var, üç sayfaya yakındır -okuyarak namaz kıldırılmış. Onun için hutbe kitaplarında yazar ki;

“Hutbede sözü kısa et, namazı uzun kıldır.”

Şimdi iş tersine döndü; hutbeyi uzun okuyoruz, namazı kısacık yapıyoruz. Tersine iş.

Kâf sûresi kaç âyettir hafız efendi?

40-50 âyet, belki daha fazladır. Onların âyetleri de kısadır.

«كَانَ يَخْطُبُ النِّسَاءَ وَيَقُولُ: لَكَ كَذَا وَكَذَا، وَجَفَنَةٌ

سَعْدٍ تَدُورُ مَعِيَ إِلَيْكَ كُلَّمَا دُرْتُ. طَب، عَنْ سَهْلِ بْنِ

سَعْدٍ.»

Kâne yahtubü'n-nisâe ve yekûlu leki kezâ ve kezâ ve cefnetü sa'din tedûru me'ıye ileyki küllümâ dürtü.

An Sehl b. Sa'd.

«كَانَ يَخِيطُ ثَوْبَهُ، وَيَخْصِفُ نَعْلَهُ، وَيَعْمَلُ مَا يَعْمَلُ

الرِّجَالُ فِي بُيُوتِهِمْ. حَم، عَنْ عَائِشَةَ.»

Kâne yahîtu sevbühu ve yahsifü na'lehu ve ya'melü mâ ya'melü'r-ricâlü fî büyûtihim.

Kâne yahîtu sevbühu. “Mübarek *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleri elbiselerindeki yırtıkları da bazen kendileri dikerlermiş.”

Mesela hâne-i saâdetlerinde hanımları var, hizmetkârları da olduğu halde kendileri dikmek sûretiyle bize numune olmuşlar. “Her şeyi hanımlara yükleyip de karşıda efendilik taslamayın!” gibilerden.

Ve yahsîfü na’lehu. “Ayakkabılarını tamir de ederlermiş.”

Onların ayakkabıları mâlum.

Ve ya’melü mâ ya’melü’r-ricâlü fî büyûtihim. “Erkeklerin evlerinde yapacağı her şeyi Resûlullah da yapardı.”

“Ben Resûlullah’ım, siz bunları şöyle yapıverin...” diye kimseye külfet göstermezlermiş.

«كَانَ يَدْخُلُ الْحَمَّامَ وَيَتَنَوَّرُ. ابْنُ عَسَاكِرَ، عَنْهُ

وَإِثْلَةٌ.»

Kâne yedhulu’l-hammâme ve yetenevveru.

Burada hamama gittiğini söylüyorsa da İbn Kayyûm denilen bir muhaddis bunun doğru olmadığını söylemiş; “Resûl-i Ekrem hamama girmemiştir.” demiş. Buradaki hamamdan murad, belki evdeki hamamlık denilen gusûlhane- dir. Oraya girer, orada ot sürünmek sûretiyle edep yerlerinin temizliğini yaparlarmış. Kırk günü geçirmezler, ayda bir kere bu temizliği yaparlarmış.

«كَانَ يُدْرِكُهُ الْفَجْرُ وَهُوَ جُنُبٌ مِنْ أَهْلِهِ، ثُمَّ يَغْتَسِلُ

وَيَصُومُ. مَالِكٌ، خ، م، د، ت، ن، ه، عَنِ عَائِشَةَ، وَأُمِّ

سَلَمَةَ.»

*Kâne yûdrikühu ve hüve cünübün min eh-
lihi sümme yağtesilü ve yesûmu*

Cünüplüğün oruca mâni olmadığını beyan için burada bir hadîs-i şerîf nakletmiş ki;

“Bir insan cünüp olarak sabahlarsa o gün de oruç tutacaksa oruca zarar etmez.”

Cünüp olması ayrı iş. Onun için yemek ye-
meyip; “Oruçluyum.” der, yıkanmayı da
bilâhare yapabilir.

«كَانَ يُدْعَى إِلَى خُبْزِ الشَّعِيرِ وَالْإِهَالَةِ السَّنْحَةِ. تَفِي

«الشَّمَائِلِ»، عَنْ أَنَسٍ.»

Kâne yüd'â ilâ hubzi's-şei'ri ve'l-ihâleti's-senihati.

Kâne yüd'â ilâ hubzi's-şei'ri. “Kendisi o kadar mütevazı idi ki bir arpa ekmeğine bile davet edildiği vakitte ‘Gelemem!’ demezdi. Arpa ekmeğine de davete giderlerdi.” *Ve'l-ihâleti's-senihati.* “Bozulmuş, ağırlaşmış bir yağ da koysalar, onu da yememezlik etmezdi.”

“Bu kokmuştur, ağırlaşmıştır; yenmez!” diye reddetmezlerdi. Ona da banarlar, arpa ekmeği ile onu da yerlermiş.

Allah cümlemizi affetsin. Kendisi akşam yemeğini yediği vakit sabah yemeğini yemez; sabah yemeğini yediği vakit de akşam yemeğini yemezlerdi. Günde bir kere taam yetermiş bir insana. Pek işçi insan olursa ona iki defaya müsaade vermişler. Allah bizleri affeylesin.

Sonra çok burnu büyüklük yapıyoruz. Bir yere misafir gittiğimiz vakitte -Allah eksikliğini göstermesin- bir arpa ekmeğini koysalar;

tellâllık yapar, adamda yüzüne bakacak bir hâl bırakmazdık. O Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* arpa ekmeğine icabet etmişler. Yağ da öyle, taze olur da hani herkes sever. Fakat orası sıcak memleket. Sabah yemeğini pişirirsin, daha ocaktan çıkmadan sıcak havada yemek ekşir. Öğle yemeğini pişirirsin; daha hemen tencereden iner inmez yemek ekşiyiverir, durmaz. Fakat öyleyken Cenâb-ı Peygamber bunları güzelce yerlermiş.

«كَانَ يُدْعُو عِنْدَ الْكَرْبِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَظِيمُ
الْحَلِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبُّ الْأَرْضِ، وَرَبُّ
الْعَرْشِ الْكَرِيمِ. حم، خ، م، ت، هـ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛
طب، وزاد: اصْرَفْ عَنِّي شَرَّ فُلَانٍ»

Kâne yüd'û inde'l-kerbi lâ ilâhe illallâhu'l-azîmü'l-halîmü. Lâ ilâhe illallâhu rabbü'l-arşi'l-azîmi. Lâ ilâhe illallâhu

rabbü's-semâvâti's-seb'ı ve rabbü'l-ardı ve rabbü'l-arşı'l-kerîmi.

Kâne yüd'û ınde'l-kerbi. “Bir zahmet, bir sıkıntı anında böyle derlermiş:” *Lâ ilâhe illallâhu rabbü'l-arşı'l-azîmi. Lâ ilâhe illallâhu rabbü's-semâvâti's-seb'ı ve rabbü'l-ardı ve rabbü'l-arşı'l-kerîmi.*

Bir rahatsızlık, bir sıkıntı olduğu zaman bunu okurlarmış; Allahu Teâlâ da sıkıntısını giderirmiş.

Ve zâde üsarriif annî şerre fülânin. “Bir de bazen insanlar tarafından adama rahatsızlık gelir. İnsan üzülür. Ona karşı da elinden bir şey gelmezse; ‘Yâ Rabbî, bu adamın şerrinden beni muhafaza et! Onun şerrini benden gider.’ derse bu da kâfi gelir.”

Buhârî'nin, Müslim'in, Tirmizî'nin, İbn Mâce'nin, İbn Abbas *radıyallahu anh'tan*; Taberânî'nin bu ziyadesiyle beraber rivayetleridir.

«كَانَ يَدُورُ عَلَى نِسَائِهِ فِي السَّاعَةِ الْوَاحِدَةِ مِنَ اللَّيْلِ

وَالنَّهَارِ. خ، ن، عَنِ أَنَسٍ.»

Kâne yedûru alâ nisâihi fi's-sâati'l-vâhidi deti mine'l-leyli ve'n-nehâri.

“Gecede yahut gündüzde bir saat içerisinde ezvâc-i tâhirât validelerin dokuzunu da dolaşabilirmiş.”

Peygamberlik kuvveti; dokuz kadının bir anda hacetini görmek başka kimse için mümkün değildir.

«كَانَ يُدِيرُ الْعِمَامَةَ عَلَى رَأْسِهِ، وَيَغْرِزُهَا مِنْ وَرَائِهِ،

وَيُرْسِلُ لَهَا ذُؤَابَةً بَيْنَ كَتِفَيْهِ. ط، هب، عَنِ ابْنِ

عُمَرَ.»

Kâne yedîru'l-imâmete alâ ra'sihi ve yağrizühâ min verâihi ve yürsilü lehâ züâbeten beyne ketifeyhi.

Kâne yedîru'l-imâmete alâ ra'sihi. “Sarığı başında sararlarmış.” *Ve yağrizühâ min*

verâihi. “Ucunu da arkalarına salarlarımış.”
Beyne ketifeyhi. “İki omuzunun arasında.”

«كَانَ يَذْبَحُ أُضْحِيَّتَهُ بِيَدِهِ. حَم، عَنْ أَنَسٍ»

Kâne yezbehu udhiyyetehu bi-yedihî.

“Kurbanlık koyunları kendi elleriyle keserlermiş.”

Kesiver, demezlermiş. Hatta son yıllarında 100 tane kurban geldi. 63 tanesini kendi, mübarek, elleriyle kesti. Gerisini de Hz. Ali Efendimiz’e “Sen kes!” dedi. Yaşının 63 olduğuna delâlet ettiğini oradan anlamışlar. Ona işaret diyorlar.

c. Peygamberimizin Günlük Hayatındaki Adet Ve Davranışları

«كَانَ يَذْكُرُ اللَّهَ تَعَالَى عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ. م، د، ت، عَنْهُ»

عَائِشَةَ.»

Kâne yezkürulullâhe teâlâ alâ külli ahyânihî.

“Her an için Cenâb-ı Hakk’ın zikriyle meşgul.”

Dünya işleri de var, muharebelere gidiliyor, ashâb-ı kirâmın bütün ihtiyaçları var; birçok şeyler var ama onların hiçbirisi onun zikrine mâni olmuyor. Onun için zikri gönle indirdikten sonra gönül daima zikirle meşgul olur. Dünya işleri ona hiç zarar vermez.

Mesela Abdulhâlîk-ı Gücdüvânî diye bir büyükten bahsederler. Bu zât kendisi manifaturacı, tuhafiyeci. Bez satıyor, kumaş satıyor. Günde yetmiş bin kere de *lâ ilâhe illâllah* diyor.

Adamın birisi demiş ki;

“Yahu bu adam bu işlerin arasında o kadar tesbihi nasıl çekiyor? Gideyim şunu gözleyeyim!”

Dükkânın karşısına oturmuş. Eh, arı kovanı gibi, bir taraftan cemaat geliyor, bir taraftan herkes alacağını alıp gidiyor. Onları ölçüyor veriyor, ölçüyor veriyor. Oturup da bir *Allah* dediğini adam görmüyor. O adamın karşıda kendisini gözlediğini anlamış, çağırmış:

“Ne o, sabahtan beri burada bekliyorsun?” demiş. O da;

“Efendim, senin bu kadar tesbih çektiğini duydum; onu nasıl çekiyorsun diye görmeye geldim.” demiş. O zaman o büyük zât;

“Allah bu âzâları iş yapmak için vermiş, bu dili konuşmak için vermiş, bu gönlü de kendisi için vermiş.” demiş. Gönlün Hâlık’la, elin işlerle!

«كَانَ يَرَى بِاللَّيْلِ فِي الظُّلْمَةِ كَمَا يَرَى بِالنَّهَارِ فِي الضُّوءِ. الْبَيْهَقِيُّ فِي «الدَّلَائِلِ»، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ؛ عَد،
عَنْ عَائِشَةَ.»

Kâne yerâ bi'l-leyli fi'z-zulmeti kemâ yerâ bi'n-nehâri fi'd-dav'i.

“Gündüzleri aydınlıkta güneşin altında nasıl görüyorsa gecenin karanlığında da aynı şekilde görürdü.”

Mucize-i Peygamberî; gecenin karanlığı, onun görmesine mâni olmazdı. Halbuki biz karanlıklarda hiçbir şey göremeyiz, hemen aydınlık ararız. Hatta Hz. Âişe'den rivayet edilmiş, aklıma geldi: Hz. Âişe iğnesini kaybetmiş,

yere düşürmüş. Cenâb-ı Peygamber odaya girince onun verdiği şavk ile iğneyi bulmuş. Sanki bir güneş! Allah cümlemizi şefaatine nâil eylesin.

Hadi hep beraber bir salât ü selâm getirelim:

Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin in nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahbihî ve sellim.

Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin in nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahbihî ve sellim.

Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin in nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihî ve sahbihî ve sellim.

«كَانَ يُرْدِفُ خَلْفَهُ، وَيَضَعُ طَعَامَهُ عَلَى الْأَرْضِ،

وَيُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ، وَيَرْكَبُ الْحِمَارَ. ك، عَنْ

أَنَسٍ»

Kâne yürdifü halfehu ve yedau taâmehu ala'l-ardı ve yüciü da'vete'l-memlûki ve yerkebü'l-hımâra.

Kâne yürdifü halfehu. “Mübarek -sallallahu aleyhi ve sellem- gerek kendi ehli beytiyle, gerek ashâbıyla bir yere giderlerken onları öne geçirir, kendisi onların arkasında. Nasıl ki kumandanlar arkadan ordusunu takiben giderler; böylece onların önüne geçmez, tevazuan kendisi onların arkasından giderlermiş.”

Ve yedau taâmehu ala'l-ardı. “Yemeklerini yere korlarmış, yerde yerlermiş.”

Bu gün de Arabistan'da misafir oluyoruz; onlar da sofralarını yere yayıyorlar, bize yerde ikram ediyorlar. Biz maalesef bunu yapamıyoruz. “Sofraların altına kasnak denen şeyi de koymayın!” diyor. Ama biz, “Ekmeğe hürmet, yemeğe hürmet...” diyoruz, ona kendimizce bir ad takmışız. Halbuki o büyüklük alameti olan bir şey!

Bugün de onun yerine masalar çıktı. Çatalla kaşıkla, bazen da ayakkabılarıyla oturaktan yiyorlar ki bu Müslümanlığın şiarına yakışmaz. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*;

Ve yedau taâmehu ale'l-ardı. “Yemeğini yere koyar, orada yerdi.”

Deriden bir sofrası varmış mübareğin; onun üzerinde yerlermiş.

Ve yücübü da'vete'l-memlûki. “Kölelerin davetine de icabet edermiş.”

“Sen kölesin, kim oluyorsun?” demezlermiş.

Kime rast gelse selamı evvelâ Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* verirlermiş. “O versin de ben alayım!” diye beklemezmiş.

Şimdi çok korkulu bir hâl! Bir kimse küçüğüne selâm vermez. Küçük verecek selâmı, verirse; o da alırsa alacak.almazsa tenezzül etmez geçer. Onu melekler iade eder, başkadır. Fakat büyüklerin küçüklere selam verdiği [nadirâtandır].

Küçük, yâni küçük tabaka desek daha açık olacak belki. Mesela işçi tabaka, amele tabaka, yolda gidiyorlar; oradan bir büyük de geçiyor. “Selamün aleyküm yavrular, kolay gelsin!” diyen nadirâtandır. Halbuki bunun yapılması Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in sünneti, evvelâ o selâm verirmiş!

Sonra memlûk olan köledir.

Kölenin nesi olur?

Bir şeyi olmaz. Ama o, bir tabak hurma bulmuştur. Yahut yiyecek bir şey bulmuştur. “Buyurun akşama bize!” demişse, ona da “Peki.” diyor.

Ve yerkebü'l-hımâra. “Aynı zamanda merkebe de bindikleri olmuş.”

Merkebe binmek mesela büyük adamlar için ayıp gibi olur. Fakat Cenâb-ı Peygamber böyle şeyleri düşünmemiş.

«كَانَ يَرْكَبُ الْحِمَارَ عُرْيًا لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ. ابْنُ

سَعْدٍ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عْتَبَةَ مُرْسَلًا.»

Kâne yerkebü'l-hımâra uryen leyse aleyhi şey'ün.

“Bazen merkebe, merkebin üzerinde bir şey olmadan da binmişler.”

Palan deriz, semer deriz; onlar olmadan da çıplak merkebe binmişler.

«كَانَ يَرْكَبُ الْحِمَارَ، وَيَخْصِفُ النَّعْلَ، وَيَرْقَعُ

الْقَمِيصَ، وَيَلْبَسُ الصُّوفَ، وَيَقُولُ: «مَنْ رَغِبَ عَنِّي

سُنَّتِي، فَلَيْسَ مِنِّي». ابْنُ عَسَاكِرٍ، عَنِ أَبِي أَيُّوبَ.»

Kâne yerkebü'l-hımâra ve yahsıfü'n-na'le ve yerkau'l-kamîsa ve yelbesü's-sûfe ve yekûlu men rağibe an sünnetî fe leyse minnî.

“Merkebe bindikleri gibi, ayakkabılarını, elbiselerinin yırtığını diktikleri gibi suf elbisesi de giyerlermiş. Derlermiş ki; ‘Bunlar benim sünnetimdir; her kim benim sünnetime rağbet etmezse benden değildir.’”

«كَانَ يَرْكَعُ قَبْلَ الْجُمُعَةِ أَرْبَعًا وَبَعْدَهَا أَرْبَعًا، لَا

يَفْصِلُ فِي شَيْءٍ مِنْهُنَّ. هـ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ.»

Kâne yerkeu kable'l-cumuati erbaan ve ba'dehâ erbaan lâ yefsılü fî şey'in minhünne.

Kâne yerkeu kable'l-cumuati erbaan.

“Cuma namazını kılarlarken cumadan evvel 4 rekât bir sünnet namaz kılarlarmış.” Ve *ba'dehâ erbaan.* “Cum'adan sonra da 4 rekât

sünnet kılarlarmış.” *Lâ yefsülü fî şey'in min-hünne.* “Aralarını açmamak şartıyla, bozmamak şartıyla.”

«كَانَ يَزُورُ الْأَنْصَارَ، وَيُسَلِّمُ عَلَى صِبْيَانِهِمْ، وَيَمْسَحُ
رُؤُوسَهُمْ. ن، عَنْ أَنَسٍ.»

Kâne yezûru'l-ensâra ve yüsellimü alâ sıbyânihim ve yemsehu ruûsehüm.

“Ensar denilen Medineli kardeşleri gider ziyaret eder ve onların çocuklarına da selâm verir ve onların başlarını da okşarlarmış.”

Kimin çocuğuna Resûlullah'ın eli değdiği, ondaki kokudan anlaşılırmış; misk gibi kokarmış.

«كَانَ يَسْتَاكُ عَرْضًا، وَيَشْرَبُ مَصًّا، وَيَتَنَفَّسُ ثَلَاثًا،
وَيَقُولُ: هُوَ أَهْنَأُ وَأَمْرَأُ وَأَبْرَأُ. الْبَغْوِيُّ، وَابْنُ قَانِعٍ،
طَب، وَابْنُ السُّنِّيِّ، وَأَبُو نَعِيمٍ، عَنْ بَهْزٍ؛ ق، عَنْ
رَبِيعَةَ بْنِ أَكْثَمٍ.»

Kâne yestâke ardan ve yeşrabü messan ve yeteneffesü selâsen ve yekûlu hüve ehnâü ve ebraü.

Kâne yestâke ardan. “Misvak kullanırlarken dikine değil de genişlemesine misvak kullanırlarmış.” *Ve yeşrebü messan.* “Su içerlerken de emerek içerlermiş.” *Ve yeteneffesü selâsen.* “Üç kerede, nefes alarak su içerlermiş.” *Ve yekûlu hüve ehnâü ve ebraü.* “En iyisi de böyle olanıdır, derlermiş.”

«كَانَ يَسْتَجْمِرُ بِالْأَلْوَةِ غَيْرِ مُطْرَاةٍ، وَبِكَافُورٍ يَطْرَحُهُ

مَعَ الْأَلْوَةِ. م، عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

Kâne yestecmiru bi-ülüvveti ğayri mütaratin ve bi-kâfûrin yetrahuhu mea'l-ülüvveti.

“Orada ûd-i hindî denilen bir ağaçla kokulanırlar ve koku kaplarının içerisinde kâfur filan karıştırarak o kokuları istimâl ederlermiş.”

«كَانَ يَسْتَحِبُّ إِذَا أَفْطَرَ أَنْ يُفْطِرَ عَلَى لَبْنٍ. قَط، عَنِ

أَنَسٍ. حَسَنٌ.»

Kâne yestehibbü izâ eftara en yüftıra alâ lebenin.

“Koyundan sağıldığı gibi, ısınmamış sütlerle de iftar ederlermiş.”

«كَانَ يَسْتَحِبُّ الْجَوَامِعَ مِنَ الدُّعَاءِ، وَيَدْعُ مَا سِوَى

ذَلِكَ. د، ك، عَنْ عَائِشَةَ.»

Kâne yestehibbü'l-cevâmia mine'd-düâi ve yedeu mâ sivâ zâlike.

“Dua ederlerken az kelime ile çok mânası olan duaları ederlermiş.”

Mesela; *Hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh.* “Dünya ve âhiretin hayırlarını istiyorum.” Bazen; *Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten.* “Dünyanın iyiliklerini, âhiretin de iyiliklerini senden isterim, hepsini isterim.” gibi...

Onun için duaların en kolay şekli; “Yâ Rabbî! Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, senden neler dilediyse ben de senden onları diler; o sana nelerden sığındıysa ben de onlardan sana sığınırım.” demesi en kestirme oluyor.

«كَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُسَافِرَ يَوْمَ الْخَمِيسِ. طَب، عَنْ أُمِّ

سَلَمَةَ.»

Kâne yestehibbü en yüsâfira yevme'l-hamîsi.

“Perşembe günleri sefere çıkmayı severlermiş, müstehâb görürlermiş.”

«كَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يَكُونَ لَهُ فَرُوءَةٌ مَدْبُوعَةٌ يُصَلِّي

عَلَيْهَا. ابْنُ سَعْدٍ، عَنِ الْمُغِيرَةِ.»

Kâne yestehibbü en yekûne lehu fervetün medbû ğattün yüsallî aleyhâ

“Kendileri post üzerinde namaz kılmayı severlermiş. Müstehâbdır, demişler.”

«كَانَ يَسْتَحِبُّ الصَّلَاةَ فِي الْحَيْطَانِ. ت، عَنْ مُعَاذٍ.»

Kâne yestehibbü's-salâte fi'l-hıtâni.

“Bostanlarda namaz kılmayı da hoş görürlermiş.”

«كَانَ يُسْتَعَذَّبُ لَهُ الْمَاءُ مِنْ بُيُوتِ السُّقْيَا. وَفِي

لَفْظٍ: يُسْتَقَى لَهُ الْمَاءُ الْعَذْبُ مِنْ بُيُوتِ السُّقْيَا.

حم، د، ك، عَنْ عَائِشَةَ.»

Kâne yüste'zebü lehu'l-mâu min büyûti's-sukyâ ve fî lafzin yüstekâ lehü'l-mâül azbü min büyûti sukyâ.

“Kendilerine evlerinden soğuk su getirirlermiş.”

Hatta bunun için bazıları Medine-i Münevvere'ye iki günlük yol diyorlar. Bazıları da Mekke ile Medine arasındaki bir yerden bir kaynak suyudur, suyu tatlıdır diyorlar. Medine-i Münevvere'nin suyu tuzludur, diyor. Tuzlu olduğu için o zaman Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretlerine buradan su getirirlermiş; onu da severlermiş.

«كَانَ يَسْتَعِطُّ بِالسِّمْسِمِ، وَيَغْسِلُ رَأْسَهُ بِالسِّدْرِ. ابْنُ

سَعْدٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ.»

Kâne yesteitu bi's-semsemi ve yağsilü ra'sehu bi's-sidri.

“Susam yağı sürünmeyi, burnuna çekmeyi severlermiş. Başlarını da sidr denilen ot ile ovalarlarmış.”

Sabun yerine geçiyor.

«كَانَ يَسْتَغْفِرُ لِلصَّفِّ الْمُقَدَّمِ ثَلَاثًا، وَلِلثَّانِي مَرَّةً.

حم، هـ، ك، عَن عِرْبَابِ»

Kâne yesteğfiru li's-saffi'l-mukaddemi selâsen ve li's-sâni merraten.

“Birinci safa üç defa dua ederlermiş. İkinci safa bir kere dua ederlermiş.”

Ki birinci safa tergîb, orada fazilet fazla, demek. Onun için, “Birinci safa geçmeye çalışın!” demek istiyorlar.

«كَانَ يَسْتَفْتِحُ دُعَاءَهُ بِسُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَلِيِّ الْأَعْلَى

الْوَهَّابِ. حم، هـ، ك، عَن سَلَمَةَ بِنِ الْأَكْوَعِ»

Kâne yesteftihu düâehu bi-sübhâne rabbi'l-aliyyi'l-a'lâ'l-vehhâbi.

“Duaya başlarken de, *Sübhâne rabbiye’l-aliyyi’l-a’le’l-vehhâb* diyerek başlarmış.”

Doğrudan doğruya; “Yâ Rabbî şunu ver, yâ Rabbî şunu isterim!” değil de, evvelâ Cenâb-ı Hakk’ı -hem de “Hediyesi bol olan Allah’ım, seni tesbih ederim.” diyerek- tesbih ediyor.

«كَانَ يَسْتَفْتِحُ وَيَسْتَنْصِرُ بِصَعَالِكَ الْمُسْلِمِينَ. ش،

ط، عَنْ أُمِّيَّةَ بِنِ عَبْدِ اللَّهِ.»

Kâne yestefihu ve yestensıru bi-saâlîki’l-müslimîne.

Saâlik: Müslümanların fukarası, malı olmayan, bir şeyi olmayan, zuafâ-yı fukarâ.

“Yâ Rabbî bunlar hürmetine bana nusret eyle, bana zafer ver!” dermiş.

Çünkü onların hâlleri acınacak bir durumdadır. Allah bize sıkıntı göstermesin. Bunlara ashâb-ı suffe diyorlar. Resûlullah’ın şebeke-i saâdetinin gerisinde, işte bu caminin girişi kadar bir yer. Orada otururlar onlar. Yemeleri içmeleri hiçbir şeyleri yok. Okları var, ellerinde bir de yayları var. Muharebeye hazır, hazır asker.

Fakat aynı zamanda da orada dini öğreniyorlar. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in nasihatlerini dinliyorlar ve onları ezberliyorlar. Onlar olmasalar ve ezberlemeselerdi bugün bize hiçbir şey gelmezdi. İşte burada kitaptaki yazılar; hep onların kafalarında sakladıkları, o mübarek Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in hayatının ve sâir zamanlardaki sözlerinin ezberlenmesiyle tespit edilmiştir. Sonra da bizlere bunları -elhamdülillah- miras bırakmışlardır.

Onun için Cenâb-ı Peygamber de Cenâb-ı Hak'tan yardım istediği vakitte müslümanların fukaralarını öne katar, yâni bunların hürmetine ister. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e bir hediye gelirse o hediyeyi onlara gönderir. Ama bazen 100, bazen 200, bazen 300, bazen 400'e kadar olurlarmış. Gelen hediye, geleceği bir tas, velev ki bir kazan olsun; bir kazan süt kaç kişiye yeter?.. Fakat onların hepsine yeter artardı ve onlar da ona razı olurlardı. Yarı aç, yarı tok tabirimizle.

d. Peygamberimizin İnsan Haklarına Ve Eşitliğine Verdiği Değer

Onun için muharebelerde Cenâb-ı Peygamber Cenâb-ı Hak'dan nusret istiyor.

Bi-saâlikü'l-müslimîn. “Bu fakir müslümanların hürmetine yâ Rab, orduma zafer ver!” diyerek dualar ediyor.

Halbuki biz bugün, bu fukarâ-i müslimîni hor görmekteyiz. Bir insan fukarâ mı; onu hor görüyoruz. Halbuki en kabahatli biziz. Onu o hâle düşüren yine biziz.

Bugün o günkü gibi de değil. Bu gün -el-hamdülillah- çok bolluk, çok nimet var. Biz bir araya gelsek memlekette bir tane fukara kalmaz! Hepsine hem ev yaparız hem de iş buluruz hem her şey olur. Dilenecek, aç kalacak kimse kalmaz memlekette. Ama bütün kabahat; varlık sahipleri keyiflerine çekilmişler kenarlarında, bana ne deyip geçiyorlar.

«كَانَ يَسْتَمَطِرُ فِي أَوَّلِ مَطْرَةٍ يَنْزِعُ ثِيَابَهُ كُلَّهَا إِلَّا

الْإِزَارَ. حل، عن أنسٍ»

*Kâne yestemtıru fî evveli metaratin yen-
ziu siyâbehu küllehâ ille'l-izâra.*

“Yağmur, senenin ilk aylarında yağmaya başladığı vakitte, mübarek *sallallahu aleyhi ve sellem* bütün soyunurmuş, üstünde ancak peştemal kalırmış.”

O yağmurun sularından vücutları istifade etsin diye, yağmurun altına geçerlermiş.

Bazen de uzak yerlerde göller hâsıl olurmuş. O göllere kadar gider, cemaati de götürürlermiş; orada o suda yıkanmışlar.

«كَانَ يَسْلُتُ الْمَنِيَّ مِنْ ثِيَابِهِ بِعَرَقِ الْإِذْحِرِ، ثُمَّ

يُصَلِّي فِيهِ، وَيَحْتُهُ مِنْ ثَوْبِهِ يَابِسًا، ثُمَّ يُصَلِّي فِيهِ. حَم،

عَنْ عَائِشَةَ.»

*Kâne yeslütü'l-meniyyü siyâbihi bi-ırki'l-
izhiri.*

İzahir denilen bir ot var orada, fakat şârih diyor ki; “Her nevî ot olur.”

“Meni dediğimiz şey insanın üzerine bu-
laştığı vakitte onu, onunla siler.” *Sümme
yüsallî.* “Sonra o elbise ile namazı kılardı.”

Meni, bir rivayete göre de temiz bir maddedir. Ondan insan meydana geliyor. İnsanın meydana gelmesine sebep olan madde pis bir madde değildir, temiz bir maddedir. Yalnız, geldiği yerin pis olması dolayısıyla o da onunla karışmış oluyor; onun için kirleniyor. Onun için onu elbiseden kazıdık mıydı tamam oluyor. Ondan sonra onunla namazını kılabilir, diyor.

Ve yehuttuhû min sevbihî yâbisen. “Eğer o çıkan meni kuruduysa; o zaman ovalarsın dökülür.” *Sümme yüsallî fîh.* “Yine o esvapla namazı kılardı.” buyuruyorlar.

Ahmed b. Hanbel’in, Hz. Âişe’den rivayetidir. Bu gibi hâlleri ancak ev sahipleri bilir. Hz. Âişe’nin rivayeti ondan ileri geliyor.

«كَانَ يَسْجُدُ عَلَى مِسْحٍ طَبَّ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ»

Kâne yescüdü alâ mishin.

Öyle bir palas, herkesin ayağını bastığı bir şey yahut deriden mâmül yahut ağaç kabuklarından yapılmış hasırlar. Bazen görüyoruz herkes tarafından çiğnene çiğnene rengi filan da bozuluyor. Fakat Cenâb-ı Peygamber onlara

da secde etmiş; yâni onun üzerinde de namaz kılmışlar, bizim titizliğimize mukabil!

“Aman, basma benim seccademe! Aman kaldır ayağını, basıyorsun!..” diyerek ekseriyetle Kâbe’de görüyoruz. Seccadesini insan yayıyor, başkaları da seccadesine basmasın diyerek seccadeyi önüne topluyor. Halbuki o adamın ayağında pislik yok ki; olsa olsa toz oluyor. Toz da tabiatıyla fena bir şey değil. Bu titizlik tabir olunan bir hâl bizde. Cenâb-ı Peygamber bunları yaparken, “O titizliğe lüzum yok, işin iç yüzüne bakın, içinizi temizleyin!” demek istiyor.

«كَانَ يُسَمِّي الْأُنْثَى مِنَ الْخَيْلِ فَرَسًا. د، ك، عَنْ أَبِي

هُرَيْرَةَ.»

Kâne yüsemme’l-ünsâ mine’l-hayli ferasen.

Atların dişi olan kısmına “feres” tabir ediyorlar.

«كَانَ يُسَمِّي التَّمْرَ وَاللَّبْنَ الْأَطْيَبَانَ. ك، عَنْ عَائِشَةَ.»

Kâne yüsemme't-temra ve'l-lebene'l-at-yebâni.

“Hurma ile süt; ne güzel iki tane şey!”
derlermiş, öyle yerlermiş.

«كَانَ يَشُدُّ صُلْبَهُ بِالْحَجَرِ مِنَ الْغَرْتِ. ابْنُ سَعْدٍ، عَنْهُ

أَبِي هُرَيْرَةَ.»

Kâne yeşeddü sulbehû bi'l-haceri mine'l-ğarasi.

Allah! Allah!

“Mübarek Peygamber Efendimiz açlıklarından nâşi karınlarına taş bağlarlarmış!”

Dağlar taşlar, altınlarını ona arz ettiler. Fakat onların hiçbirine tenezzül etmedi. “Bir gün aç kalayım, Allah’ıma tazarrû edeyim; bir gün doyarsam, o gün de Allah’ıma şükredeyim!” dedi. Şimdi burada diyor ki;

Yeşeddü sulbehû bi'l-haceri.

Hacer, “taş” demektir.

Mine'l-ğarasi. “Açlıktan karınlarına taş bağlarlarmış, yiyecek bir şey yok!”

«كَانَ يُشِيرُ فِي الصَّلَاةِ. حَمْدٌ، عَنْ أَنَسٍ.»

Kâne yüşîru fi's-salâti.

“Namazda işaret buyururlarmış.”

Bunu birkaç şekilde izah etmişler: Mesela Şâfiîlerde olduğu gibi rükûdan kalkınca el kaldırıyorlar ya, o kaldırma bu işarettendir, demişler.

Bir de namazda oturduğumuz vakitte *et-Tahiyyatü*'yü okurken şehâdet parmağımızı kaldırıyoruz. *Eşhedü enlâ ilâhe*, derken kaldırıyoruz, *illallah*'da indiriyoruz. Bu da işarettir, belki bunu tarif etmek istemiştir. Namazda böyle bir işaret yaparlarmış.

«كَانَ يَشْرَبُ ثَلَاثَةَ أَنْفَاسٍ، يُسَمِّيَ اللَّهَ فِي أَوَّلِهِ،

وَيَحْمَدُ اللَّهَ فِي آخِرِهِ. ابْنُ السُّنِّيِّ، عَنْ نَوْفَلِ بْنِ

مُعَاوِيَةَ.»

Kâne yeşrabü selâsete enfâsin yüsemillâhe fî evvelihi ve yahmedüllâhe fî âhirihi.

Suyu üç nefeste içerler; evvelinde *bismillah* derler, sonunda “Hamd olsun ki bu mübarek suyla benim hararetimi giderdi, kandırdı.”

diyerek Allahu Teâlâ'ya hamd ederler, *elham-dülillah* derlerdi.

«كَانَ يُصَافِحُ النِّسَاءَ مِنْ تَحْتِ الثَّوْبِ. طس، عَنْ

مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ»

Kâne yüsâfihu'n-nisâe min tahti's-sevbi.

“Cenâb-ı Peygamber, kadınlarla musafaha etmemiş.”

Yalnız burada, Biatü'r-rıdvan denilen bir biat olduğunu biliyoruz. Cenâb-ı Peygamber 1400 ile 1500 arasındaki bir cemaatle umre niyetiyle Mekke-i Mükەرreme'ye gittiler. Fakat Mekkeliler -o zaman kâfir, dinsiz- dediler ki, “Biz sizi Mekke'ye sokmayız!” Hz. Peygamber de -isimleri hatırımda yok, galiba Hz. Osman da içlerinde- onlara gönderdi ki;

“Biz harbe gelmedik! Kâbe'yi tavaf yapacağız, umre yapacağız, dönüp gideceğiz. Müsaade etsinler.”

“Biz bu sene Mekke'ye girip de Kâbe'yi tavaf etmenize müsaade edemeyiz.” dediler ve Hz. Osman'ı da geri vermediler, orada

kaldı. Bunun üzerine ashâb-ı kirâmın hepsi kızdılar. Orada bir biat ettiler, ölüm üzerine söz verdiler. “Bin dört yüzüz, azız ama öleceğiz dönmeyeceğiz ve bunların hakkından geleceğiz!” gibilerden bir muâhede yapıldı.

O muâhedede kadınlar da varmış. Cenâb-ı Peygamber bir ağaç altında -O ağacı sonra Hz. Ömer kestirdi.- ashâb-ı kirâmla biat ederlerken kadınlar da gelmişler; “Biz de ölümlerimiz üzerine söz verelim yâ Resûlallah sana! Ölünceye kadar buradan ayrılmayacağız, muharebe edeceğiz!” demişler. Onların ellerini bir hırkanın üzerinden tutmuşlar.

Tabii Cenâb-ı Peygamber’e kimse bir şey diyemez; o her türlü şeyden mâsum ve mahfuzdur. Bu bize bir ders ve ibrettir ki Allahu Teâlâ gerek erkeğe gerek kadına bir şehvet kuvveti vermiştir. O şehvet kudretinin önüne insan gücüyle geçilmez. İnsan gücüyle bunun önüne geçmenin imkânı yok; çünkü o tıynetini yapacak. Onun için bu iki ateşli kimsenin el ele tutuşmaları, kalemlerin yazamayacağı, akıllarda düşünilemeyen, kalemlerin yazamayacağı birçok hadiseleri müsbet-menfî çok güzel yazarlar. Yâni çok güzel anlaşırlar. Bugün

bunu belki biz ayıp bile sayıyoruz; elinize elini uzattığı vakitte vermezseniz kim bilir neler diyecekler.

e. Peygamberimizin Müslüman Kadınlara Verdiği Değer

Birisi bir vakit benim elimi öpmek istedi, vermeyince; “Sen Şâfiî misin?” dedi. Şâfiîlik vs. başka bir iş, hangisinden olursa olsun; fakat bu yaramaz bir iş! Arada iki gönül bir birine bağlayan bir şey var. O iki gönül bir birine bağlandıktan sonra onun arasını bozmak da zor!

Çok dikkat etmenizi rica edeceğim. İki gün evvel bir kardeş geldi. Nişanlanmışlar. Tabii bugün gidip gelmeler mevcut. Olan olmuş. Olan olduktan sonra şimdi de, “Biz kızımızı sana vermeyeceğiz!” diyorlarmış. İster verin ister vermeyin; olan oldu! Neden oldu? Bir el sıkışmadan oldu. Elini sıkarsan yarın da dudaklarını sıkarsın; olur biter iş.

Bunlardan uzak olmanın lüzumunu Cenâb-ı Peygamber bize bildirmek için kadınların elini tutmadı. Bize, “Siz de tutmayın!” diyor.

Sonra Cenâb-ı Hak da Kur'ân-ı Kerîm'de, "Bakmayın!" diyor. Ne sen ona bak, ne o sana bak-sın.

Bu gözlerin de ellerden daha büyük hü-nerleri var. Gözlerin hüneri, ellerin hünerin-den daha fenadır. Ne yazılar, ne mektuplar ya-zar o gözler, neler yapar o gözler!..

Onun için Cenâb-ı Hak;

Ğuddû! "Yumun!" diyor. "Hanım, sen de yum! Erkek, sen de yum!" diyor.

Bakmayın birbirinize! Bakarsanız ateşler ortalığı alır gider vesselâm. Ondan sonra da işin içinden çıkılmaz bir hâle gelir.

Allah cümlemizin kusurlarını affetsin. Tefvikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin. Peygamberimiz'in yaptıklarını yapabilmek he-pimizin elimizden gelmez ama yaptıklarını ya-pabilmeye Cenâb-ı Hak bize kudret versin, kuvvet versin, nusret eylesin.

Şimdi evimizde yere sofrayı kurdurup da yere koyup da yemeye gücümüz yetmiyor.

Yetiyor mu?

Evimize hâkim değiliz. Kaldır şunu, yerde yiyelim yahu!

“Yok efendi olur mu öyle?” diyorlar. Misafir geliyor.

“Misafir efendi, sen de burada ye!”

“Yok yahu; hani çatal, hani kaşık? Hani peçetesi, tabağı, çatalı?..”

Allah kusurlarımızı affetsin. Bizim dedelerimizden görenek olarak gelen an’anelerimize, hep Avrupa’dan gelen an’aneler galip gelmiştir. Yerine onlar oturmuş. Dedelerimizinki kaybolmuş, yerine bunlar gelmiş. En evvela elimizden donumuz gitmiş. Hepimiz don diyorduk, bugün ne diyoruz? Külot diyoruz. Külot nereden gelmiş yahu? Atlet diyoruz, bizim gömlekti işte bunun adı; hop, oldu atlet!

Niçin?

Gâvur ismi daha hoşumuza gitti. Halbuki bunlar incelenince çok abes bir şey!

Geçen gün bizim misafirler vardı. Birisi “Biz taklitçi değiliz.” dedi. “İyi bilin, biz Türkler taklitçi değiliz!” dedi. Ben de sesimi çıkarmadım ama bütün harekâtımız hep taklitten ibaret! Hepsi taklit!

Yalnız bir taklidimiz eksik, gâvurların yaptığı alât ü edevâtı yapmakta tembeliz. Onları

yapmayı istemiyoruz. “Hazır gelsin onlar, alalım!” diyoruz. Halbuki asıl taklit edilecek şey odur. Topunu yap, tankını yap, tayyareni yap; ondan sonra ne yaparsan yap! Bugün bunların hepsini gâvurdan beklerken olur mu bu iş? Allah kusurlarımızı affetsin.

Her zaman tekrarlıyorum: Cenâb-ı Peygamber bize; “Nafile namazların başında birinci rekâta *Kul yâ eyyühe’l-kâfirûne*’yi okuyun!” demiş. “İkinci rekâta da *Kul hü-vallâhü*’yü okuyun!” demiş. Neden Kur’an’da bir sürü âyetler varken onları demedi de hep *Kul yâ eyyühe’l-kâfirûne*’yi okuyun diyor?

Gâvurları, gâvur kimdir öğrenmek lâzım! Ama Allah bizi affetsin. Gâvurluk çok kolaylaştı mı desek ki acaba!..

Namaz meselesi geldi, Cenâb-ı Peygamber’in, “Namazları öğleden evvel şöyle kılardı, ikindiden sonra böyle kılardı...” ifadeleri geçti.

İslâm’ın şartı kaç?

Beş; kelime-i şehâdet, namaz, oruç, hac, zekât.

Bunlara farz derler. Bu farzların birini inkâr etse müslüman olur mu dersiniz? “Bunu

istemiyorum, bu olmasın!” diyor; namazı istemiyor, namaza inanmıyor. Namaza inanmayan müslüman olur mu? Oruca inanmayan müslüman olur mu? İki tabir var burada: İnanıp yapmamak, bir de inanmamak var. İnanıp yapmazsa fâsık diyorlar. İnanıyor, yapamıyor; bazı kılıyor bazı kılmıyor. Fâsık olur. Fakat inanmıyorsa İslâm onu kabul etmiyor.

Bugün inanmayanların sayısını bir istatistik yapsalar sayım yapsalar “Yahu, sen bunlara inanıyor musun inanmıyor musun?” diye bir sorsalar da kaç tane inanan var kaç tane inanmayan var bir belli olsa. Herkes ölünce musalla taşına getiriyorlar. Kendisi de karşıdan seyre bakıyor. Sonra biz de onun namazını kılıyoruz.

Bize ne? Allah bilir işini. Sen ister kıl ister kılma! İnananın yeri cennet, inanmayanın yeri cehennem. Allah bizi affetsin. Cümlemizi inananlar zümresinden etsin. Ve Peygamber *sal-lallahu aleyhi ve sellem*'in hayatına kendisini uydurmaya çalışan kullarından etsin.

Bazen arpa ekmeğiyle de olsa yetinsek yahut oruç tutup da, “Bu akşam da iftar etmeye-
lim bakalım.” deyiversek. Ertesi sabah da “Bu

sabah da yemeyiverelim de oruca öyle niyet edelim.” deyiversek.

Hz. Ali Efendimiz’in hikâyesi ne kadar güzel: Hz. Hasan’la Hz. Hüseyin hasta olmuşlar. Demiş ki; “Yâ Râb, şifa verirsen üç gün oruç tutacağım.” Cenâb-ı Hak şifayı vermiş. Verince o gün oruca niyet etmişler. Akşamüstü tak, tak kapı çalınmış.

Ne o?

Sâil.

“Yâ Fâtıma, ne yapalım?..”

“Ne yapalım efendi, biz sabrederiz; yine oruca niyet ederiz. Bunları o gelene verelim.”

Veriveriyorlar. Ertesi gün yine iftar edecekler. İftar zamanı birisi geliyor, yine ona veriyorlar. Ertesi gün tam iftar edecekler, yine birisi geliyor.

Hz. Ali de dar gelirli. Ancak o günün nafakası varsa bir şey kazanabildiyse yiyecek. Kazancı da değil; onu da ödünç almış. Hz. Ali Efendimiz o akşam yiyecekleri nafakayı ödünç almış; bu akşam oruçluyuz, demiş birisinden ödünç almış getirmiş. Yiyecekleri sırada adam geliyor. Buyurun, diyorlar veriyorlar.

Bu meziyyet-i İslâmiyye!

Biz olsak kapıdan değil, bacadan da kovarız.

Sübhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ yesîfûn. Ve selâmün ale'l-mürselîn. Ve'l-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn.

el-Fâtiha!

Subhâne rabbiye'l-aliyyi'l-a'le'l-vehhâb.

Elhamdülillâhi hakka hamdihî es-salâtü ve's-selâmu alâ hayrı halkihî Muhammedin ve âlihi ve sahbihî ecmaîn.

Allahümme rabbenâ yâ rabbenâ inneke ente's-semîü'l-alîm.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

